

אין ילדים רעים? על תכונות של קהות לב בילדות המוקדמת

ליאור סומך

שמתמקד בצמצום בהבעה רגשית. תכונות אלו נתפסות כקשורות לרכיב הרגשי של פסיכופתיה ומייצגות במידה רבה מכשולים בהתפתחות מוסרית תקינה (Frick, Ray, Thornton & Kahn, 2014). ההתייחסות לתופעה של פסיכופתיה בילדות אינה דבר של מה בכך ובאופן מוצדק דורשת בחינה קפדנית ויסודית, שהרי צמד המילים "ילד פסיכופת" נחוה כאוקסימורון של ממש. ועדיין, קיימת חשיבות מכרעת לאיתור מוקדם של ביטויים לפסיכופתיה ולחקירת שורשי התופעה, על מנת לפתח התערבויות מניעתיות יעילות. לא בכדי בשנים האחרונות גובר העניין של קלינאים וחוקרים בתכונות של קהות לב גם בקרב ילדים צעירים.

צמד המילים "ילד פסיכופת" נחוה כאוקסימורון של ממש. ועדיין, קיימת חשיבות מכרעת לאיתור מוקדם של ביטויים לפסיכופתיה ולחקירת שורשי התופעה, על מנת לפתח התערבויות מניעתיות יעילות

מעט נחקר ונכתב על תכונות של קהות לב בילדות המוקדמת (Longman, Hawes & Kohlhoff, 2016), זאת חרף העובדה שהבדלים בין אישיים באמפתיה ואשמה תועדו כבר בשנתיים הראשונות לחיים (Willoughby, Waschbusch, Moore & Propper, 2011). מחקרים עכשוויים בילדים צעירים מציעים מבנה דו ממדי לתכונות של קהות לב בילדות המוקדמת. הממד הראשון – callousness – מאפיין ילדי גן שאינם מפגינים דאגה או אכפתיות לפגיעה בזולת, ואינם מוטרדים מביצוע מטלות או מרגשות של אחרים (למשל, "לא מבחין בין

בספרה המטלטל של הסופרת ליונל שרייבר "חייבים לדבר על קווין" מגולל סיפורם הטראגי של קווין ואמו. האם, אווה, מתוארת כאישה נורמטיבית אשר בעל כורחה הביאה ילד לעולם, לאחר הריון תחת לחץ. הסופרת מתארת להכאיב כיצד מגיל ינקות קווין סירב לינוק משד אמו, היה רגזן, רטן ולא הפגין כלפיה שביב של חיבה או כמיהה לקשר. גם בהמשך, כל ניסיונות ההתקרבות מצד האם כשלו, למגינת לבה. קווין הילד היה אפוף כעס וביקורת כלפי אמו. בהיותו בגן ביצע מעשים נוראים באחותו הקטנה ובחבריו לגן, ולאורך השנים אף ניסה לחתור תחת הזוגיות של הוריו, עד לפרידתם. כל זה לא הכין את הקורא לנורא מכול, שעתיד עוד להתרחש. טרם מלאו לו 16 שנים, קווין ביצע טבח מחריד בחבריו ללימודים. האם מוכת התדהמה חוזרת מרוסקת לביתה ומגלה את הזוועה – קווין רצח גם את אביו ואת אחותו הקטנה. במשך קריאת הספר עולות שאלות מטרידות: האם קווין נולד "פסיכופת"? האם ניתן היה למנוע את הבלתי נמנע ולטפל בסימנים מוקדמים לפסיכופתיה, שהופיעו אצל קווין מגיל צעיר? איזו התערבות טיפולית עשויה הייתה לחולל את השינוי המיוחל בדיאדה אם-ילד? מאמר זה מתמקד בביטויים מוקדמים של פסיכופתיה בילדים צעירים, מפרספקטיבה התפתחותית. אדון בשאלה האם תכונות של קהות לב (Callous-unemotional traits) הן גורם דטרמיניסטי בהתפתחות הילד או שמא תכונות גמישות, הניתנות לשינוי באמצעות התערבות מוקדמת, ובפרט ברמת ההורות?

תכונות של קהות לב בילדים ונוער מבטאות סגנון דיספוזיציונלי (dispositional) ייחודי שמתאפיין בהיעדר אשמה, בטווח מצומצם של רגשות ובמחסור באמפתיה. המחקר העדכני מצביע על שלושה ממדים מרכזיים לתכונות אלו: ממד של Callousness, הכולל מחסור באמפתיה, אשמה וחרטה על מעשים רעים; ממד של Uncaring, אשר מבטא היעדר של אכפתיות לרגשות הזולת ולתפקוד במשימות; וממד של Unemotional,

ד"ר ליאור סומך הוא פסיכולוג חינוכי מומחה, מטפל CBT, מנהל שפ"ח ביתר עילית, בעל קליניקה במבשרת ציון וירושלים.

אחוזים מהילדים עם הפרעת ההתנהגות הפגינו רמות גבוהות של קהות לב, ואלה עם קהות לב הראו דפוס כרוני של הפרעת התנהגות. עדויות אלו ואחרות עמדו בבסיס ההחלטה להוסיף את קהות הלב כתת קטגוריה של הפרעת התנהגות במהדורה החמישית של ה-DSM. מחקרים בפסיכופתולוגיה התפתחותית מראים כי לתכונות של קהות לב ישנם מקורות גנטיים-תורשתיים, לצד השפעות סביבתיות. ילדים צעירים עם תכונות אלה מתאפיינים בסגנון טמפרמנט ייחודי, המוגדר כ"פחד נמוך" (low fearfulness) או כ"חוסר עכבה התנהגותית" (behaviorally uninhibited) ומתייחס לנטייה לחפש פעילויות חדשות ומסוכנות ולהפגין רמות נמוכות של עוררות פיזיולוגית, הן בזמן מפגש עם אנשים או מצבים לא מוכרים, הן בעקבות סימנים לענישה צפויה או לאחר גירויים רגשיים שליליים אחרים. טמפרמנט זה יוצר עמידות מתונה בפני שינוי, עיבוד רגשי לוקה בחסר, לקויות בהתפתחות המצפון והתנהגות אנטי-חברתית פרואקטיבית, אלימה כרונית וחמורה (Frick et al., 2014). מחקרי הדמיה מוחית מאששים זאת ומראים שלילדים עם תכונות של קהות לב יש תפקוד לקוי של האמיגדלה במהלך עיבוד של גירויים מפחידים ומעוררי דחק רגשי (Fanti, Panayiotou, Lazarou, Michael & Georgiou 2016), עיכוב בבשלות מוחית באזורים המתקשרים לקבלת החלטות, מוסר ואמפתיה והעדפה ברורה לריגושים וסיכונים. מעניין לציין כי ילדים קהי לב מפגינים רמות נמוכות של עוררות רגשית שלילית והשתנות איטית של קצב הלב במהלך פרדיגמת הפנים הקפואות. הם גם פחות מדייקים בזיהוי הבעות פנים ומתקשים להכווין את הקשב שלהם לרמזים של מצבי דחק אצל אחרים, בהשוואה לילדי גן עם רמות נמוכות של קהות לב (Kimonis et al., 2016). מפרספקטיבה התפתחותית, נראה כי לעכבת פחד (fearful inhibition), הקשורה למנגנון קידוד יעיל של גירויים רגשיים חזקים בהתפתחות תקינה, ישנו תפקיד מרכזי בהתפתחות מוסרית ודאגה אמפתית. הוצע כי כאשר פעוטות נחשפים למצבי דחק הם חווים עוררות רגשית שלילית גבוהה. הקידוד הרגשי של החוויה הנו אוטומטי ומתרחש עוד טרם הבשילה היכולת להבין פרספקטיבה של הזולת. במצבים שבהם התנהגות הילד עצמו היא זו שגורמת למצב הדחק אצל הזולת, מתרחש תהליך של התניה בין ההרגשה הלא נעימה להתנהגות עצמה. כדי להימנע מהרגש השלילי הילד לומד לדכא את ההתנהגות של עצמו. ילדים עם טמפרמנט "פחד נמוך"

"טוב" לרע", "לא אכפת לו במי הוא פוגע כדי להשיג את מבוקשו", "לא ניתן לרגשות לשלוט בו", "נראה מאוד קר ולא אכפתי". הגורם השני - uncaring - מתייחס לקושי של ילדים אלו להביע חרטה או אשמה לאחר מעשים רעים ולבקש סליחה, לחוסר התעניינותם ברגשות של אחרים ולמוטיבציה נמוכה לרצות את הזולת למען הרגשתו הטובה (למשל, "אינו מרגיש רע או אשם כשעושה משהו לא בסדר", "אינו מתנצל או מביע צער בדרך אחרת כאשר פוגע במישהו", "לא נמנע מלפגוע ברגשות של אחרים"). הוצע כי לממד ה-unemotional (למשל, "מביע את רגשותיו בפתיחות", "אינו מראה רגשות", "מסתיר רגשות מאחרים"), המתייחס לקושי של הפרט לחוות טווח נורמלי ועומק של חוויה רגשית, יש משמעות שונה בגילאי הגן, בהשוואה לגילאים מאוחרים יותר (Kimonis et al., 2016).

ההשערה היא כי ילדים קהי לב נוטים לסגנון למידה דומיננטי מכוון קשב לערך הכללי של תוצאה, המעודד התנהגות מכוונת לקבלת תגמול אפשרי, גם כשהתוצאה עלולה להיות שלילית וחמורה

קהות לב בילדי גן תועדה במחקר לראשונה על ידי Dadds & Hawes (2005). החוקרים מצאו, במדגם קהילתי של ילדים בני 4-9 שנים, שתכונות של קהות לב מנבאות התנהגות אנטי-חברתית במעקב לאחר שנה. במחקר אחר, שהתמקד בבני 2-5, תכונות אלו ניבאו תוקפנות פרו-אקטיבית בגילאי בית הספר (Kimonis et al., 2006). בשני מחקרים נוספים נמצאו עדויות לתוקף של מדידת תכונות של קהות לב בילדי גן ולקשר עקבי עם התנהגות מפריעה, כרונית ואלימה (Hyde et al., 2013; Willoughby et al., 2011). כיום ישנן עדויות ממחקרים רבים אחרים כי תכונות של קהות לב הן נתיב התפתחותי מרכזי לבעיות התנהגות בילדות המוקדמת ובהמשך החיים (Frick et al., 2014). נראה כי ילדים צעירים עם בעיות התנהגות ורמות גבוהות של קהות לב מראים מסלול התפתחות חמור וכרוני יותר של התנהגות אנטי-חברתית, בהשוואה לילדים עם רמות נמוכות של קהות לב. לדוגמא, במדגם מייצג של 5,326 ילדים בני 5 עד 16 מצאו (Rowe et al 2010) ש-46

ועם קשר לתהליכי עיבוד רגשיים וקוגניטיביים ברמת הטמפרמנט. יחד עם זאת, המחקר מצביע על השפעות סביבתיות, ובפרט ברמת הפרקטיקות ההוריות. בניגוד לסברה הראשונית במחקר בתחום, לפיה ילדים עם קהות לב אינם מושפעים מאיכות ההורות ומתקשים להפנים ערכי חברות הוריים מסיבות הכרוכות בסגנון הטמפרמנט הייחודי שתואר לעיל, כיום מצטברות עדויות ממספר מחקרים המקשרים בין מאפיינים ספציפיים בהורות להתפתחות של תכונות אלה. לדוגמה, הורות מענישה (למשל, שימוש בצעקות, באיומים ובמכות) נמצאה כמנבאת החמרה בתכונות של קהות לב בין גיל שנתיים לגיל 4 שנים מצד אחד, ומנגד, פרקטיקות חיוביות (למשל, מעורבות חיובית, תומכת וחמה בחיי הילד, עקביות, פיקוח וסמכות הורית) נמצאו כמחוללי שינוי בתכונות אלה על ציר הזמן (Waller, Gardner & Hyde, 2013). במחקרים אחרים נמצא כי פרקטיקה הורית שלילית או לא עקבית, המוגדרת כתגובות חוסרות נחישות בדרכי המשמעת ההוריות ובקושי של ההורה להציב לילד גבולות ברורים ולהעביר מסרים חד משמעיים להתנהגות מקובלת ולא מקובלת כאחד, מנבאת עלייה באספקטים רגשיים ובין אישיים של פסיכופתיה. עוד נמצא, שדפוס קשר הורה-ילד רוויים במתח וקונפליקט מנבאים רמות כרוניות גבוהות של מאפיינים פסיכופתיים (Muratori et al., 2016). מחקרים אלה אמנם מראים כי מאפיינים ספציפיים בהורות קשורים לקהות לב, אך הם אינם מספיקים כדי להצביע על הורות כמנגנון שיוני התפתחותי. לשם כך נדרשים מחקרי אורך שמשלבים התערבות ברמת ההורות כדי לבחון אם חל שינוי בקהות הלב בעקבות תמורות שחלו בהורות, לאחר ההתערבות. השלב הראשון במחקר בתחום היה להראות כי ילדים צעירים עם תכונות של קהות לב ניתנים לטיפול. מחקרי התערבות מהשנים האחרונות מראים כי ילדים אלה אמנם מפיגנים תוצאות טיפול גרועות יותר בהשוואה לילדים ללא קהות לב, אך סוגים מסוימים של טיפול כן יעילים עבורם. כך למשל, Hawes & Dadds (2005) מצאו כי ילדים בני 4-9 שנים עם בעיות התנהגות או קהות לב, שהופנו לטיפול במרפאה לבריאות הנפש, הפגינו פחות שינוי לאחר תוכנית אימון להורים בהשוואה לילדים עם בעיות התנהגות ללא קהות לב. ואולם, אפקט דיפרנציאלי זה לא היה עקבי לאורך כל שלבי המחקר. ילדים עם או בלי קהות לב הגיבו באופן דומה לחלק הראשון של תוכנית ההתערבות, שהתמקד בהוראת שיטות לשימוש

או "חוסר עכבה התנהגותית", המתקשים בקידוד רגשי של חוויה, אינם חווים את העוררות הרגשית השלילית הזאת בדומה לילדים עם התפתחות תקינה, וכתוצאה מראים בעיות בדאגה אמפתית ובהבנת נקודת המבט של האחר (Blair, Mitchell & Blair, 2005).

בהשוואה למודלים אלו אשר שמים דגש על תהליכי עיבוד רגשיים בהתפתחות המצפון, מודלים תאורטיים אחרים מתמקדים בתהליכים קוגניטיביים-קשביים ומציעים שהיכולת של הילדים לעשות מודולציה של התנהגות מרכזית מכוונת מטרה (למשל, להשיג צעצוע) ולהכווין את הקשב בהתאם לרמזים משניים מהסביבה (למשל, הילד בוכה כי הצעצוע נלקח) חיונית להתפתחות של אמפתיה ואשמה (Newman & Baskin-Sommers, 2012). הוצע כי לילדים עם תכונות של קהות לב יש קשיים בהתפתחות של דאגה אמפתית כתוצאה מלקויות במנגנון זה של הפניית קשב. באופן דומה, מודל התפתחותי נוסף מתייחס להתפתחות מוסרית כמערכת שני תהליכים קוגניטיביים, הכרוכים זה בזה, וקשורים לתפקוד של האמיגדלה (Moul, Killcross & Dadds, 2012). התהליך הראשון הוא הרפלקס של מיקוד המבט באזור העיניים כתגובה לסימנים של פחד ומצוקה באחר, אשר נמצא חיוני ליכולת זיהוי של סימנים אלה אצל האחר ולתגובה אליהם. התהליך השני הוא האיזון היחסי בין (1) למידה מכוונת קשב לערך הכללי של תוצאה (למשל, חיובי או שלילי) לבין (2) למידה מכוונת קשב לחומרה האפשרית של התוצאה הספציפית. ההשערה היא כי ילדים קהי לב נוטים לסגנון למידה דומיננטי מכוון קשב לערך הכללי של תוצאה, המעודד התנהגות מכוונת לקבלת תגמול אפשרי, גם כשהתוצאה עלולה להיות שלילית וחמורה. נראה אפוא כי לתכונות של קהות לב יש מרכיב נורו-ביולוגי וגנטי משמעותי עם יציבות מתונה לאורך השנים,

השלילי של רגש האשמה אשר באופן טבעי אמור היה לסייע לילדים לייחס לעצמם אשמה או חרטה במקום להתמקד בתוצאות חיוביות, שעלולות לנבוע מהתנהגות לא מוסרית.

בניגוד לסברה הראשונית במחקר בתחום, לפיה ילדים עם קהות לב אינם מושפעים מאיכות ההורות ומתקשים להפנים ערכי חברות הוריים מסיבות הכרוכות בסגנון הטמפרמנט הייחודי שתואר לעיל, כיום מצטברות עדויות ממספר מחקרים המקשרים בין מאפיינים ספציפיים בהורות להתפתחות של תכונות אלה

במחקר התקשרות זהה מנגנון שינוי הורי נוסף, הוא תחושת מצוקה הורית, שהוגדרה כלחץ הורי (המידה שבה ההורה תופס את עצמו כבעל נגישות למשאבים הדרושים למילוי תפקיד ההורה) וכחוסר אונים הורי (המידה שבה ההורה תופס את כוחותיו, יכולותיו ושליטתו בהתמודדות עם המטלות והאתגרים בהורות). הורים שהשתתפו בתוכנית ההכשרה דיווחו בסיומה על הפחתה בתחושת מצוקה הורית, וירידה זו נמצאה קשורה לשינוי בתכונות של קהות לב לאחר ההתערבות. הוצע כי בעקבות הפחתה בלחץ ובתחושת חוסר האונים, הורים אלה גילו יותר ויותר מעורבות חיובית וחמה באינטראקציות עם ילדיהם וויתרו על שימוש לא יעיל בדרכי משמעת נוקשות ועיונות או בדפוסים הוריים לא עקביים וחודרניים, שנמצאו כמעכבים התפתחות מצפון בילדים בעלי טמפרמנט "חסר פחד" (קהות לב). ממצאים אלה מראים כי בנוסף לפרקטיקה הורית, גם לרגש ולקוגניציה הוריים, הקשורים לתחושת מצוקה הורית, יש תפקיד מרכזי במסלול ההתפתחות של קהות לב בילדים צעירים. נראה כי הורים קומפטיביים פנויים יותר במשימת ההורות, קשובים לצרכים האינדיבידואליים של ילדיהם ומהווים עבורם מודל טוב יותר לאמפתיה ופרו-חברתיות (סומך, 2013). בעוד שפרקטיקה הורית מתייחסת לרובד ההתנהגותי הגלוי,

בחיזוקים חיוביים כדי לעודד התנהגות פרו-חברתית. לעומת זאת, רק הילדים ללא קהות לב המשיכו להראות שיפור בחלק השני של ההתערבות, שהתמקד בהוראת אסטרטגיות יעילות לאכיפת משמעת. שנתיים לאחר מכן, אותם החוקרים בחנו שוב את אותה השאלה, תוך מדידה של קהות לב לפני ואחרי טיפול. בבדיקת מעקב לאחר חצי שנה התוצאות הראו כי אצל חלק מהילדים חלה ירידה ניכרת ברמת קהות הלב (Hawes & Dadds, 2007). גם במחקר ישראלי, שהעריך את האפקטיביות של תוכנית התקשרות (הורות תומכת קשר ותקווה), שהיא התערבות מוקדמת עם הורים לילדי גן הנתונים בסיכון התפתחותי לבעיות התנהגות, נמצא כי תכונות של קהות לב ניתנות לשינוי. המחקר מצא כי הורים שהשתתפו בתוכנית דיווחו על ירידה בקהות הלב של הילדים לאחר ההתערבות. השינוי השתמר גם במעקב לאחר שנה (Somech & Elizur, 2012).

עדיין עולה השאלה: מהם המרכיבים הפעילים בתוך תוכניות ההתערבות האלה אשר עשויים לחולל את השינוי בתכונות של קהות לב בילדים צעירים? אי לכך, השלב השני במחקר היה לבחון: האם ניתן להתחקות אחר מנגנוני שינוי הוריים דיפרנציאליים לתכונות של קהות לב בילדות המוקדמת? סוגיה זו נבדקה עד כה בשני מחקרי התערבות בלבד. מחקר אחד התבצע בילדים בני 4-9 שנים לאמהות החוסות במקלט לנשים מוכות (McDonald, Dodson, Rosenfield & Jouriles, 2011), והשני היה המחקר על תוכנית התקשרות, שצוין לעיל (סומך, 2013). שני המחקרים מצאו כי פרקטיקה אימהית שלילית או לא עקבית היא מנגנון שינוי הורי נתמך ראיות לתכונות של קהות לב בילדות המוקדמת. ההנחה התאורטית היא שחוסר העקביות ההורית מופנם בילדים, מחזק את היעדר הציות שלהם, צובע באור שלילי את האופן שבו הם מפרשים את המציאות ומותיר את הילדים ללא היכולת להבין פרספקטיבה ורגשות של הזולת. הורים אלה מציתים בילדים עוררות גבוהה, המקשה על הפנמת מסרים הוריים אשר מקדמים אמפתיה והתנהגות פרו-חברתית, וכתוצאה מכך נמצאים הילדים בסיכון גובר להתנהגויות דמויות פסיכופתיה. בהלימה, נמצא כי ילדי גן בני 3-5 שנים עם אינהיביציה התנהגותית נמוכה (טמפרמנט המאפיין ילדים קהי לב) מסוגלים לפתח רמות מתאימות של אשמה רק בהינתן הורות חזקה ועקבית (Cornell & Frick, 2007). ככל הנראה, הורות חזקה, חיובית ועקבית מהווה מנגנון יציב לחולשה של מנגנון העוררות הרגשי

מסייעת לה לשבור מעגלי אינטראקציה כפייתיים או כוחניים עם קווין הילד, באמצעות הפחתת שימוש בדרכי משמעת שליליות ולא עקביות, הגברה של חום ומעורבות הורית וויסות יעיל יותר של תחושת המצוקה האימהית. כך הייתה מהווה אולי מודל טוב יותר לחיקוי עבורו. כתוצאה, קווין לא רק שהיה לומד שהתוקפנות וההתנגדות המרדנית שלו "אינן משתלמות", אלא גם היה מקבל הזדמנות לשפר מיומנויות התפתחותיות בעלות מטען גנטי-תורשתי משמעותי, כמו הפגנת רגישות ואמפתיה לזולת. במסגרת ההמשגה הטיפולית ותוך אימוץ הגישה של הפסיכופתולוגיה ההתפתחותית, חשוב לציין בפני הורים לילדי גן עם תכונות של קהות לב שלא מן הנמנע הוא שטמפרמנט "חסר הפחד" של ילדיהם עיבד הפנמה יעילה של אסטרטגיות הוריות חיוביות, ויצר אצלם רמות תסכול גבוהות שסיכלו כל אפשרות לכונן קשר הורה-ילד חיובי, ותרמו, נוסף לגורמי סיכון סביבתיים אפשריים נוספים כמו אווירה כאוטית בבית ומעמד סוציו-אקונומי נמוך (Frick et al., 2014), להתגבשות מוקדמת של לקויות בהתפתחות המוסרית ולהתנהגויות דמויות פסיכופתיה.

סיכום

נראה כי נתיבי התפתחות מרכזיים מדפוסי אישיות או טמפרמנט לבעיות התנהגות בילדות המוקדמת אינם בלתי חסינים: תכונות של קהות לב אמנם מקשות על הסתגלות תקינה של ילדים צעירים, אך הן ניתנות לשינוי. כפי שנוכחנו, בשנים הראשונות לחיים, בהן האישיות של הילד עדיין מתפתחת, שינויים בסביבה ההורית מהווים ערוצים התפתחותיים פוטנציאליים דרכם ניתן להפחית ביטויים של קהות לב בילדים צעירים. המשמעות הנגזרת מכך היא שקהות לב בילדות המוקדמת (ובהמשך פסיכופתיה) היא תופעה התפתחותית גמישה; אינה לגמרי תורשתית או דטרמיניסטית; מופיעה בהדרגה במהלך ההתפתחות; וניתנת לשינוי באמצעות התערבות טיפולית מוקדמת ברמת ההורות, המדגישה את עקרון שיתוף הפעולה הורה-ילד, הקניית מיומנויות הוריות חדשות בתחום איכפת משמעת, חום הורי והגברת יעילות הורית כללית. אופטימיות זהירה זו מבהירה כי גם אם יש ילדים ש"נולדו רעים", מוטלת עלינו חובה מוסרית לסייע להם להיכנס לתוך מסלול התפתחות חיובי. ויפה שעה אחת קודם.

רשימת מקורות - באתר הפ"י

תחושת מצוקה הורית מתייחסת לחוויה הסובייקטיבית בהורות. שני היבטים אלו בהורות, אשר ניתנים להמשגה רחבה יותר כ"הורות לא יעילה" (ineffective parenting), תוארו לאחרונה כמנגנון שינוי הורי לקהות לב בילדי גן (Elizur, Somech & Vinokur, 2017). ההנחה התאורטית היא שפרקטיקות הוריות שליליות ותחושת מצוקה הורית כרוכות זו בזו ומתגבשות לכדי הרגשה כללית של חוסר יעילות הורית, המשמשת כזרז להתפתחות או להשתמרות של תכונות של קהות לב בילדות המוקדמת. מנגנון השינוי ההורי הרחב של "הורות לא יעילה" עונה כהד להשפעות סביבתיות (נוסף להשפעות גנטיות) על אמפתיה ופרו-חברתיות בילדים צעירים, ולכוחה של הורות לא כוחנית להפחית תכונות של קהות לב בילדים צעירים. נראה כי הגמישות המוחית של ילדי גן מאפשרת להם להיות נתונים להשפעות הוריות מיטיבות, כך שנטיות מולדות או גורמי פגיעות או רגישות בעלי מרכיב גנטי משמעותי, כמו תכונות של קהות לב, אינם גורמים דטרמיניסטיים בהתפתחות אלא מתפקדים יותר כגורמים גמישים, המגבירים רגישות לחוויות חיוביות ושליליות כאחד. ברמת ההורות, אסטרטגיות הוריות שליליות ונוקשות גורמות לפעילות יתר של המערכת הרגשית, אשר עלולה לחבל בהתפתחות המוסרית של הילדים ולפתח התנהגויות דמויות פסיכופתיה. מנגד, אסטרטגיות הוריות חיוביות עשויות לבלום התפתחות או השתמרות של קהות לב באמצעות קידום של תגובות רגשיות הולמות והפנמה של ערכים חיוביים, אשר מגנים מפני החמרה בסימפטומים בקרב ילדים בעלי פרה-דיספוזיציה לקהות לב. בהלימה, מחקרים על התפתחות מוסרית הראו כי תגובתיות חמה של ההורה לילדו, מעורבות הורית חיובית וביטחון בהתקשרות חיוניים להתפתחות תקינה של המצפון בקרב ילדים עם טמפרמנט ייחודי של "חוסר פחד" (Kochanska & Murray, 2000).

בבואנו לזרוע זרעים של תקווה באמו של קווין "הפסיכופת" או בהורים לילדי גן עם תכונות של קהות לב, מן הראוי, בתהליך הטיפולי וברמת ההמשגה, להדגיש בפניהם את יכולתם לחולל שינוי אמיתי במאפייני האישיות או הטמפרמנט של ילדיהם, הקשורים לאמפתיה, אשמה ופרו-חברתיות, ובמיוחד בשנים הראשונות לחייהם, אשר עשויות לספק קרקע פורייה להזדמנויות מניעתיות. בהלימה עם תאוריות למידה חברתיות ותאוריית ההתקשרות, ניתן לשער כי השתתפותה של האם בתוכנית לטיפול בהורות הייתה